

2935

Få Pöcker till lass.

Få Pöcker
till lass.

Min far hade en gång
fått Pöcker till lass, när han var
nte och körde. Han körde ifrån
Lund hem till Våneb. De förstod, att
Pöcker "vändes" så mycket mellan
Sjöbo och Lund. Far fick honom
på, när han var på Dalby backar.
Han hade två rediga, svarta hästar,
men tur mycket han än priskade
dem, ville de knappt gå ur

2935

stället. Men när de kom till
"Klingavalls" bro, skulle Packer ta
av mot Ljöbo till, men far vred
in på vägen till Vånebo. Så där
blev han fri från Packer. Det
märktes ganska frösen drog de
lasset som ingenting.

2935

Skogsnuvan.

Hos min morfar, som
bode i Hjelmaröt (Nartöia s:n) begärte
"Skåsmann" gå in i stuan, när det
var kallt.

Skogsnuvan

Går in i
stugan

2935

Sågner om Frualid

I Frualid bodde förr en fru,
som kallades för Lia-fruan.

När hon levde, då hade de
äldermansgille i Öved. Där var hon alltid.
Så länge hon gick till äldermansgille, slapp
bysnammarna att hålla bydjur, för hon
höll tjur till dem. Men så en gång
hade en av gulebarna funderat på att
slå ut på stolen, där hon skulle sitta.
Då ble' hon arg och sa: "Nu mamma"

Sågner om
Frualid

e. De' slut me' bytjuren, för nu håller ^{jag}
allki bytjurar "vi er". Sen fick de själva
hålla bytjurar.

En av mammorna: Red
gjorde'na med barn. Han brukte gå till
hemme. Hans kvinna visste inte var
han blev av. Hon talade med prästen,
att han skulle följa efter mannen och
se var han blev av. Prästen fick
lov att gå med mannen. Men mannen
sa till honom: "Vi får goer mat, men
ät inte, utan släng det över huvudet."
När du sen ska lägga dig, bli du vist

2935

lille en säng. Släng då fört din kniv
ner i den." När de kom fram, blev de
bjudna på mat. Drängen tänkte på vad
hans husbond hade sagt och slängde den
över huvudet. Sen blev han bjuden att
ligga (~~sig~~). Då kasta' han kniven i sängen.
Då hörde han, hur det "plomp". Där var
en "höl", Glorvält kalla' de den, där
han skulle lagt sig.

Sen hon blivit med barn, sprang
hon för jämnan till mannen och plågade
honom met att de skulle "juttas".
Men hon gav honom oppskor så

2935

länge att han skulle få tid att skörda en
gröda. Då sade han ekollon. Den
ekplanteringen står ännu. Det är sko-
gen vid Ma-led (vägkorset söder om
Öredsklosters flots, där en väg går mot Ljöbo,
en annan mot Öredsklosters järnvägsstation)

Under tiden sprang hon till gub-
ben och ville att han skulle flytta
till honom. Då blev det ett "podemut"
åskvär. "Nu får ja' ge mi himmen,
gör nu e himman i de sjumne
larnet härifrån. Hade ja' inte hatt
di här mustena i min barn, hade ja' "

Komnad. Kappas me' dunnar "sa' hon.
Men "dunnar" vådde'na och slog i'jäl
'na.

2935

2935

Bäckahästen

Min far hade ett ög, som bäcka-
hästen fick skulda att ha ridit på.
Det blev rent förstört och blev aldrig
färdig något.

Bäckahästen

Rider på "ög"

2935

Spökerier

För en 75 år sen körde de till Malmö med bränne och "vide" från Våmb. De körde med 2 skjutlar från varje ställe. De körde varenda vecka. Vid vintertiden kunde där vara en 100 skjutlar från "Kloster" (överbkloster), Svansjö och Åsum. Min far bodde i Våmb, där Våmb's Söder-gårds stathus nu är. En natt, när far och drängen var körande i Malmö, hörde man hur där kom någon körande in på

Spökerier

2935

gården. Mor och pigan steg upp, för de trodde det var far. Då pigan såg ut på gården sa' hon: "Där är bara en av dem, om det far eller drängen vet jag inte, men där är två karlar med." "Så får vi upp och tända," sa' mor. Men när de sen såg efter, var där inga på gården och det dröjde rätt länge, innan far o. drängen kom.

hitta På morgonen var träar hästarna borta ~~men~~ dem sen i den "torragerar".
~~han kom igen sen.~~ Vad det var för några kö-
rande, som kom, vet jag inte, men inte
för att jag tror, att det var riktiga
manuskor. De var snö och djävulskap.

2935

Spelmanen "Svärte-Pittor" i Hällestad

Där var en spelman
i Hällestad, som de kallade för "Svärte
Pittor". Han kunde spela så dunt,
så både bord och bänkar de dansade.
En gång satte han upp med Våmbes
drängar, att han skulle komma spela
så att både pigor och drängar
skulle dansa så, så att de dansade
ut i "hölen" vid Klingevallstjärn.
Men de visste hur han var, så de

Spelmannen
"Svärte-Pittor"
i Hällestad.

drog kronen åt sig och bejdde sig inte
om att försöka

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
13 ARKIV

2935

Skåne
Färs h.d
Östaby, V

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
14 ARKIV

2935

Frosten Abrecht Rafn i Vomb (+1640)

I Våmb var för
en präst, som kallades för Ramnongen
i Skåne. En gång var där en prinsessa
i de "sumdre", länderna, som han varit
in i. Där kunde han tala "hodden"
han ville. Han så då, att han var inte
rädd för en enda utan för Ramnongen
i Skåne. De fick då färd på Ramn-
ongen i Skåne. De frågade honom, om
han inte kunde befria henne. Jo, det

Prosten
Rafn i
Våmb

skulle han göra.

När det så var undanstöket och han hade befriat prinsessan, frågade de, vad det skulle kosta. Han skulle inte ha någonting, sa' han, men han kunde ju få ett stycke bly från Vämbö kyrka. Vämbö kyrka var nämligen mycket fattig. Så fick han blystycket. När han fått det, så blev det fråga om hur han skulle kunna "transpetera" det från Vämbö. "Det är inte farligt bara jag får det från stranden" ^{sa' han}. Han fick det också från stranden och han

2935

2935

fick det lastat. Sen gick han och satte
sig på blyet i havet och så bar det
iväg till Svensk(?) hamn. Sen var det
fråga om, hur han skulle få det där-
ifrån till Vämb. Men han fick lastat
det på en vagn och de som som
praktat det över vattnet skulle göra
det ~~det~~ till lands. Rammongen satte
sig på vagnen och så bar det iväg
mot Vämb. När de hade kört lite,
gick det ena hjulet av och så var
det stopp. Men då rullte "trölled"
av och springa som hjul. Så kom

2935

blyet till Våmb. Nu hade Våmb kyrka
en skult till Veberöds kyrka. Så fick
Veberöds kyrka hälften av blyet och
Våmb hälften. På Våmb kyrka låg det
blyet ända tills den byggdes om. Om
det ligger på Veberöds kyrka ännu
vet jag inte.

(För Redningarna och toner S. 33)

2935

Sägen om Helje-sjön

I Våmb ligger en sjö,
som kallas för Heljesjön. Den är
en djup "hål", som kallas för
"Hannamarseskammare". Den skall vara
bottenlös. En gång var där en man,
som tänkte, att han skulle snäta,
hur djupt där var i "hölen".
Han tog då en "höväll" (ett rep, som
rivas om ett hållas ut räcker tre
gångar om lasset) och mätte ned.

Sägen om
Heljesjön

När han fick opp "hövallen", satte där
ett "vårhorn" i änden och på detta
stöt skrivet:

"Måter du mina väggar
ska jag mäta dina läggor."

2935

2935

Sågen om Heljesjön

I Heljesjön i Våmb brukade man vattna skarna. En gång var där två par oxar, som sänktes i sjön. Man sökte länge efter dem, men kunde inte hitta dem. Men efter några veckor, hittade man dem i Silvråksjön. Man hade en gammal sägen, att de två sjöarna, Heljesjön och Silvråksjön, skulle stå i förbindelse med varandra.

Sågen om
Heljesjön

2935

Julalega' (Vårby)

"Julalega'na" började
Armandag jul. Vi ^{hade} "julalega" sju kvällar
under julhelgen. De gick omkring på
Raleggårdarna.

Först på kvällen gick man
när och drängen på stället, där vi var, om-
kring och bjöt brännvin och "soriormada".
Mellan 10-11 på kvällen bjöd drängen i
Drängarhuset kött och bröd och bränn-
vin. Sen gick vi till pigorna. Där

Julalega'

2935

vankades kaffe och gick med ett par, tre
"suppa".

Sen dansade vi till 5 på morgonen
Dagen efter, eller rättare sagt samma
dag, på eftermiddagen skulle drängar-
na ^{tille} dit stället, för gillet varit, och
ha en sup eller gick av drängen där.

Vänb. En
Färs rd
Stämme
Mjöl. d. 1930

Mjöl. Karl Andersson

Per. And. Andersson
Född 1842 i Värmb

Gå med stjärnan.

Två män brukade
gå omkring med en stjärna. De kom
aldrig förrän efter trettondedagen till
våra trakter. De fick malt och bröd.
De hade en säck med sig att ta maten,
och en flaska att ta suppen i.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
23ARKIV
2935

Gå med stjär-
nan

2985

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
24 ARKIV

"Kyngets mosse" och "fastelängsgille".

"Kyngetmossegille" bjöd
alltid Pigorna.

"Fasteläng" bjöd vi drängen
på "fastelängsbollar". Då var det spel
och dans och brännvin. Pigorna hade ett
stycke fläsk och en halv kaka bröd med
sig.

I värde slog vi varken katten ut
tummen eller tog ringer under fastlagen.

Kyngets-
mosse-och
fastelängs-
gille

2935

Påskagillet (Våmb)

Påskada's kväll hade vi
i Våmb påskagille. Det bjöd vi drängar.
Så många, som kom dit extra, dvs. drängar,
som inte hörde dit, fick betala 50 öre
för man i spelmannens pengar.

Påskagillet

2935

Majsjungning
(Vämb)

Majsjungning i Vämb

När jag tjänste dräng i Vämb, gick vi drängar omkring och sjöng majs "valboratten". På de flesta ställena fick vi komma in i stugan och sjunga, men på de bättre ställena fick vi stå ute på gården. Här fick vi också pengarna snart. Annars brukade vi gå och hämta dem och mätta oss på pingstdagsfrimiddag. — Vanligtvis var vi en tredjo stycken drängar, som gick och sjöng.

Först sjöng vi:

Skriv endast på denna sida!

2935

God afton, I som humma är
Hör det vi nu bedje!

Förlåt oss om vi väcker Er!

Var oss allom nådig Gud med glädje.

Därefter sjöng man fjärra visan:

All världens skapare av evighet,

Hör det vi nu bedje!

Du harer allting väl berett.

Var oss allom nådig Gud med glädje!

Välkommen vår majmånads tid!

Gud signe denna sommar blid!

Vår mark och skog sig fröjds, skönt

Valborg bär löv och gräset grönt.

Den lilla lärkans ljuga kläng
Gud lovar oss majmånads sång.

Sjå bärom vi oss maj' i by
och lovom Gud oss psalmer ny.

Förläna oss ett ymnigt år,
Bevara både hus och går!

Med svedd vi jorden yrkat har,
och lagt vår säd i hemmet kvar.

2935

Giv väderlek, som tjänlig är,
att grönskas må båd mark och kær.

Låt växa korn på åkrarna,
och gräset gro i ängarna!

Stark humle häng på stängerna,
så besk malört i sängarna!

Giv mjätk och smör och ost en söt,
och bovete till bovetegröt!

Låt hönan giva ägg på fat
Till pannkaka och äggsmet.

En kläder gif hin, hamns och ull,
att skyfa oss i hede och fjell.

Låt oss med hälsan bruka Rtt,
i fruktan din och ständig fröjd.

Slutet på visan minns jag Anders Andersson, g.
heller visken på ett strop hade i visan:

Vi sätter vi maj uti kort tag
Hör etc.

Det skall vi få se i morgon dag,
Var oss allron etc.

En sist gång man Fader Vår på ners,

vars första staf lydde så
O, Fader uti änglarn
Hör etc.

Vi äro dina barn på jor'.
Var oss allom etc.

Vå de ställen, där det
fanns en pige, gick ett par, tre drängar in
o. sjöng för pigan. För att drängarna hördit
inte skulle vara för "nårdyna", måste pi-
gorna "valborattar" nästa ihop dynorna
omkring sig i sängen. Annars kunde det
lätt komma att gå som det stod i visan.
Ar visan, som de sjöng för pigan.

2935

varrens jag bara:

akta dig väl för nebens sång
Så han g' narrar dig i sång
Var or allom nådig Snt met glädje.

bet annat å vi kommer igen,
Här är en vaggas inuit sin sång.

(De vaul. omkvädena "Hör" etc. och "Var or
allom" etc användes även i pigboisau)

2935

"Pingesgillet" i Våmb

Om pingst höll vi
gille för det, vi fäto på de ställen, vi
sjungit maj. Pingstdagen gick
vi omkring på ställena för att hämta
matvarorna. Det var på många
ställen vi skulle gå, så vi fick
börja på förmiddagen. På varje
ställe brukade vi få en smes ägg,
1 skålpund smör och en kaka bröd.
Dessutom skulle varenda sista betala

"Pingesgillet"
i Våmb

Gåvorna häm-
tas

2935

en krona i "sjöngepänga" (för maj-
sjungningen).

På varje ställe höll talmanen*
följande tal:

"God eftermiddag, hederliga vännar
samt värden och värdisman här i huset!
Förlåt oss, att vi på onånga i dag komma
här att besöka eder. Det har i urmin-
nes tider varit bruk, då hela
naturen åter tillfrisknar, alla gräs,
blad och blommor av solens milda

* Anders Andersson har varit förgjingsse och talman
i Vårb.

2935

strålar upplivas.

Här komma vi med våra fem korgar i på,
Ack kära far och mor, giv oss lite av vad ni ha.
Här komma vi så många resande, för vi
skulle resa långt,
och skulle vi gå och intet få, så vore det
så hänt."

(Märk jukonsekvensen i hälsningen i
hälsningen "God eftermiddag", då man gick
och tiggade på de flesta ställen pingstdags för
middag. Vid flera tillfällen vidhöll emellertid
bagermännen, att hälsningen började så och

2935

att gåvorna hämtades pingstdagsförmiddag.
Måjligen utgör hälsningen "bort eftermiddag"
en reminiscens från en tid, då man gick och
(hämtade gåvorna pingstaftons kväll).

Sedan man erhållit gåvorna från
förde talnammern följande tack:

"Tack såväl å mina egna som
mina kamraters vägnar. Nu har
jag orsak att erlägga Tacksägelse
för de gåvor, som oss meddelats,
till och med önska, att Herren ville
välsigna edra åkar och ångar

2935

och giva eder välsignelse till husen -
fäst igen."

Pingstdagen på e.m. började på
gillet.

Gillet. Pingst
dagen.

Andadagen stassad vi till
kyrkan. — Då kom alla kvingor dit
med mjölk och äggkakor. Alla kvingor
och mammor kom då dit för att dansa.

Andadagen.

Tredje dagen slängde ^{vi} bräugerrompa
till varje gård efter det vi spist middag.
På varje ställe fick både pigor och
bräugar en sup.

Tredje dagen

2935

Midsoomnargillet (Vämb)

Midsoomnargillet var
det enda, som vi hade i Vämb's by. Då
bragte vi dansa hos smeden, för hans
son kunde spela. (De andra gillena
hade vi i Vämb's Raley)

Midsoommar.
gillet.

2935

Midsommar.

Gillet

Midsommargillet (Vämb)

Vi räddade inte med att äta
opp all maten vid pingsegillet. Det som
blev över hade vi på midsommargillet.
Midsommardagen stessade vi till kyrkan
och affrade var 25 öre till prästen.
Vi fick alltid gå till prästen först, och vi
fick stessa till kyrkan.

Skara
Väst län
Ostra Väst
1930

Mattias Nordström
Fryinge
barn
född 1842 i Väst.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
40 ARKIV

2935

Höstagillet (Väst)

Till höstgillet fick Raby
mammor (och döttrar) en kapps mott
vardera från Örebro klotters gods.

I Michelsdala hade vi
också gille i Raby.

Höstagillet.

2935

Brydegille

Brydegille hölls de första
dagarna i nov. (på 1860- och 70-talet)

Brydegille